

การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี*

EVALUATION OF THE PERFORMANCE OF THE PHETCHABURI CITY RESEARCH CENTER, PHETCHABURI PROVINCE*

รวิธร ฐานัสสกุล**

(วันที่รับบทความ: 24 ตุลาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 25 ธันวาคม 2568)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ (1) การเก็บข้อมูลภาคสนาม (สัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มสนทนา และการสังเกต) และ (2) การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาประเมินผล โดยใช้เทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต ใน 6 มิติ คือ ด้านพื้นที่ชุมชน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี การมีส่วนร่วมและการพึ่งพาตนเอง และกิจกรรมชุมชนกับการท่องเที่ยว กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง แนวคำถามสำหรับการประชุมระดมความคิดเห็น และแบบประเมินตามเทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต และแบบบันทึกการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรีมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์พื้นถิ่น โดยคะแนนการประเมินเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญมาจากอดีต-ปัจจุบัน และคาดการณ์ในอนาคต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการบริหารจัดการศูนย์ และความคาดหวังว่าศูนย์จะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: ศูนย์วิจัยชุมชน, การประเมินผล, คุณภาพชีวิต, การพัฒนาชุมชน

* บทความวิจัย สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

** อาจารย์, สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ , Email: ravi6469.t@gmail.com

EVALUATION OF THE PERFORMANCE OF THE PHETCHABURI URBAN COMMUNITY RESEARCH CENTER, PHETCHABURI PROVINCE*

RAVITHON THANUSSAKUL**

(Received: October 24, 2025; Revised: December 12, 2025; Accepted: December 25, 2025)

ABSTRACT

This study aimed to examine and evaluate the performance of the Phetchaburi Urban Community Research Center in Phetchaburi Province. The research employed a mixed-methods approach, combining both qualitative and quantitative research methods. The study was conducted in two phases: (1) field data collection (in-depth interviews, focus groups, and observation) and (2) data synthesis for evaluation. The Bamboo Ladder Technique was utilized to assess six key dimensions: community area, economy, socio-culture, technology, participation and self-reliance, and community activities related to tourism. The target group for this research consisted of 25 key stakeholders of the Phetchaburi Urban Community Research Center. The research instruments included structured interview forms, a focus group discussion guideline, a bamboo ladder evaluation form, and observation records. Qualitative data were analyzed using content analysis, while quantitative data were analyzed by calculating the mean, standard deviation, and frequency distribution.

The findings indicated that the Phetchaburi Urban Community Research Center played a crucial role in preserving local lifestyles, arts, culture, and indigenous knowledge, while also contributing to community economic development through cultural tourism and generating income from local products. Evaluation scores demonstrated a marked increase from past to present and anticipated future levels, reflecting significant progress in the Center's management and its potential to evolve into a sustainable cultural learning hub and community-based tourism destination.

Keywords: Community Research Center, Evaluation, Quality of Life, Community Development

* Research article, Business Administration Program, Faculty of Management Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

** Lecturer, Business Administration Program, Faculty of Management Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Email: ravi6469.t@gmail.com

บทนำ

ตามที่สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีภารกิจสนับสนุนงานวิจัยผ่านเครือข่ายวิจัยภูมิภาค และสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง “ศูนย์วิจัยชุมชน” โดยเครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคกลาง มีภารกิจหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการเครือข่ายด้วยการให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิกเครือข่าย พร้อมหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพ มีความพร้อมขององค์ความรู้จากผลงานวิจัยในพื้นที่ที่สามารถนำมาจัดการปัญหาสำคัญเร่งด่วนของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี “ศูนย์วิจัยชุมชน” เป็นหน่วยงานที่สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยชาติเริ่มสนับสนุนให้ก่อตั้งขึ้นในปี 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัย ส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ใช้ได้จริง ตรงกับความต้องการของชุมชน แก้ปัญหา และพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อทำงานร่วมกับพื้นที่และดูในมิติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับพื้นที่อย่างแท้จริง เพื่อให้ทราบความต้องการของศูนย์วิจัยชุมชนและติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้คณะกรรมการเครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคกลาง สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์วิจัยชุมชนพัฒนาจนสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งสามารถสร้างความเข้มแข็งในชุมชนจนไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เป็นพื้นที่ต้นแบบที่นำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจชุมชน อันจะส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจนเกิดการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่จะร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ได้อย่างลงตัวในอนาคต จนสามารถแบ่งปันและขยายองค์ความรู้ตลอดจนแนวทางการทำงานของศูนย์วิจัยไปยังชุมชนใกล้เคียง เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ได้อย่างเต็มรูปแบบและยั่งยืนนำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศต่อไป (Community Research Center Promotion, Development, and Monitoring Working Group, 2022)

ในการนี้ เครือข่ายวิจัยภูมิภาค: ภาคกลาง สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดตั้ง ศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ขึ้นในปี พ.ศ. 2563 โดยศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่ในตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่าย อีกทั้งนำองค์ความรู้ไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้ตรงต่อความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ แต่ละศูนย์วิจัยชุมชนมีภารกิจตามตัวชี้วัดที่สำนักงานการวิจัยแห่งชาติกำหนด ได้แก่ การบริหาร จัดการเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย มาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการ การนำองค์ ความรู้/นวัตกรรมไปใช้แก้ปัญหาในชุมชนโดยการจัดตั้งศูนย์วิจัยชุมชน สนับสนุนการทำกิจกรรม จัดการ และ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความยั่งยืน และ ตอบโจทย์ปัญหา/ความต้องการในพื้นที่และชุมชน อย่างไรก็ตาม แต่ละศูนย์วิจัยชุมชนต่างมีภารกิจแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม แม้ศูนย์วิจัยชุมชนจะมีการขับเคลื่อนภารกิจอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิก การประยุกต์ใช้นวัตกรรม รวมถึงการติดตามประเมินผลเชิงระบบเพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ที่แท้จริงต่อการพัฒนาชุมชน ดังนั้น การศึกษาวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมือง

เพชรบุรี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้า อุปสรรค และศักยภาพที่สามารถต่อยอดได้

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรีอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการบริหารจัดการเครือข่ายที่เข้มแข็ง สร้างความยั่งยืนให้กับการพัฒนาท้องถิ่น และต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนใกล้เคียง รวมทั้งเป็นต้นแบบการดำเนินงานที่สามารถขยายผลสู่ระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

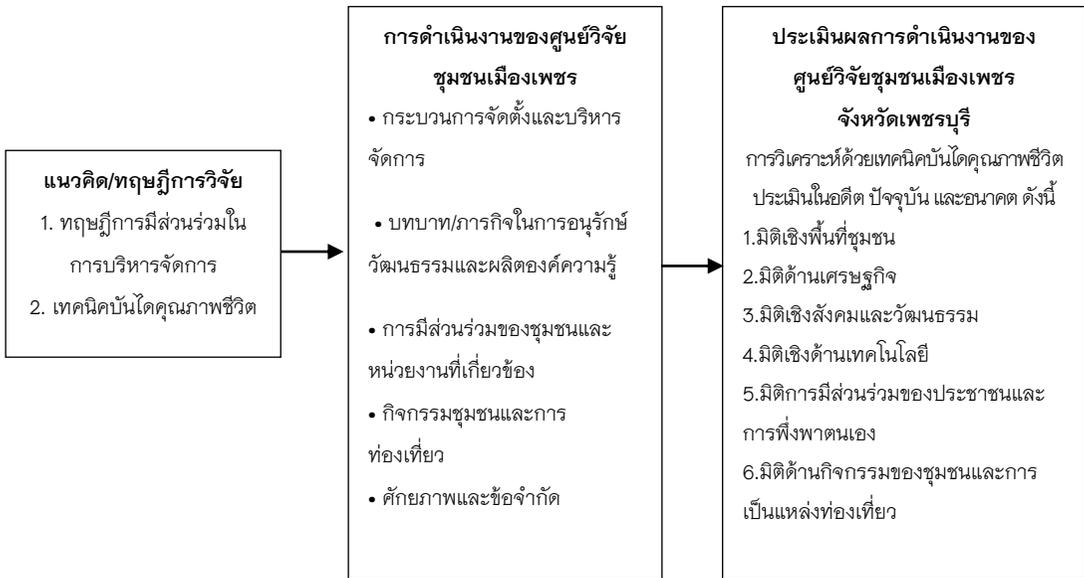
1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชร จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชร จังหวัดเพชรบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการ ประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทางทฤษฎีและเครื่องมือการประเมินหลัก 2 ประการ ได้แก่ แนวคิดทางทฤษฎีว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (Participatory Management Theory) และ เทคนิคการประเมินด้วยบันไดคุณภาพชีวิต (Bamboo Ladder Technique) แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินงาน เพื่อสร้างผลลัพธ์ร่วมและส่งเสริมความยั่งยืนของโครงการ (Chambers, 1997; Srichan & Kenapoom, 2022) แนวคิดนี้ช่วยให้ชุมชนสามารถระบุความต้องการของตนเอง มีส่วนร่วมในการจัดการองค์ความรู้ และสร้างความเป็นเจ้าของร่วมในกระบวนการพัฒนา เทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต (Bamboo Ladder Technique) (Sreewiboon & Virunanon, 2013) เป็นเครื่องมือเชิงระบบที่ใช้ในการประเมินและแสดงผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนในหลายมิติ โดยใช้สเกลเชิงลำดับ (0-10) เพื่อสะท้อนสถานะปัจจุบันและแนวโน้มการพัฒนาของศูนย์อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการประเมิน 6 มิติหลัก ได้แก่

1. มิติเชิงพื้นที่ชุมชน (Community Area Dimension)
2. มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic Dimension)
3. มิติเชิงสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural Dimension)
4. มิติเชิงด้านเทคโนโลยี (Technological Dimension)
5. มิติการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพึ่งพาตนเอง (Participation and Self-Reliance Dimension)
6. มิติด้านกิจกรรมของชุมชนและการเป็นแหล่งท่องเที่ยว (Community Activities and Tourism Dimension)

การวิเคราะห์ครอบคลุมตั้งแต่ กระบวนการจัดตั้งศูนย์วิจัยชุมชน การดำเนินงานในปัจจุบัน ไปจนถึง การเสริมสร้างศักยภาพของ “นวัตกรรมชุมชน” ภายใต้การสนับสนุนของ เครือข่ายวิจัย ภูมิภาค : ภาคกลาง เพื่อประเมินศักยภาพและผลลัพธ์ของศูนย์วิจัยชุมชนในแต่ละมิติอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาพัฒนากรอบแนวคิดและตัวแปรที่ครอบคลุม ดังนั้น งานวิจัยในครั้งนี้จึงวางกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยที่ผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วยประธานและคณะกรรมการประจำศูนย์วิจัยชุมชน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 25 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย ประธานและคณะกรรมการประจำศูนย์วิจัยชุมชน รวมถึง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 25 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถจำแนกได้ดังนี้

- 1.1 หน่วยงานภาครัฐ – เจ้าหน้าที่จากเทศบาลเมืองเพชรบุรี และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี
- 1.2 ภาคเอกชน – ผู้ประกอบการท้องถิ่นและตัวแทนธุรกิจชุมชน

1.3 นักวิชาการ / ผู้เชี่ยวชาญ – คณาจารย์และนักวิจัยด้านพัฒนาชุมชนและนวัตกรรมท้องถิ่น

1.4 ตัวแทนชุมชน – ผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุหรือกลุ่มเยาวชน

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง (Structured Interview Form) สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.2 แนวคำถามสำหรับการประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group Guideline)

2.3 แบบประเมินตามเทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต (Bamboo Ladder Evaluation Form) โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ 0–10 เพื่อประเมินสภาวะการณของคุณวิจัยชุมชนใน 3 ช่วงเวลา ได้แก่ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Review): ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย และรายงานที่เกี่ยวข้องกับคุณวิจัยชุมชน

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview): สัมภาษณ์ประธาน คณะกรรมการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของคุณวิจัยชุมชนแต่ละแห่ง

3.3 การประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion): จัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนา

3.4 การประเมินโดยใช้เทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต (Bamboo Ladder Technique) อาศัยการให้คะแนน 0–10 เพื่อสะท้อนระดับความเข้มแข็งและความก้าวหน้าของคุณวิจัยในแต่ละมิติ (Chambers, 1997) โดยผลการประเมินจะผ่านการควบคุมเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งประกอบด้วย การเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายแหล่ง หลายวิธี และหลายผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบที่มีความน่าเชื่อถือและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

1) วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่ม (Content Analysis) เพื่อหาประเด็นสำคัญ แนวโน้ม และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

2) สังเคราะห์ข้อมูลจากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลและนักวิจัย เพื่อสร้างข้อสรุปเชิงแนวทางพัฒนา

4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณประกอบ (Quantitative Description)

1) วิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขจากเทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนการประเมิน 3 ช่วงเวลา (อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต) โดยมีรายละเอียดค่าคะแนนที่ประเมินโดยเทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต มีรายละเอียดค่าคะแนนที่ประเมินโดยเทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต ดังนี้

1. ตัวเลข ตั้งแต่ 0 -10 แทนค่าคะแนนตั้งแต่น้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด โดยขั้นบันไดประกอบด้วยอดีตปัจจุบัน และอนาคต

2. การกำหนดช่วงค่าคะแนน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 0 – 2 หมายถึง คะแนนน้อยที่สุด

คะแนนตั้งแต่ 3 – 4 หมายถึง คะแนนน้อย

คะแนนตั้งแต่ 5 – 6 หมายถึง คะแนนปานกลาง

คะแนนตั้งแต่ 7 – 8 หมายถึง คะแนนมาก

คะแนนตั้งแต่ 9 – 10 หมายถึง คะแนนมากที่สุด

ตารางที่ 1 การแปลผลค่าคะแนนบันไดคุณภาพชีวิต (The Bamboo Ladder Technique)

ผลคะแนน	ค่าคะแนน	แปลผลคะแนน
น้อยที่สุด	0 – 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. คนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์วิจัยชุมชน 2. ชุมชนไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ 3. ชุมชนไม่ปรากฏรูปแบบคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 4. ไม่มีการจัดการความรู้ 5. ไม่มีการถ่ายทอดความรู้ 6. ชุมชนไม่สามารถต่อยอดกิจกรรมของชุมชน 7. ชุมชนไม่สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชน
น้อย	3 – 4	<ol style="list-style-type: none"> 1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมน้อย 2. ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ไม่ได้ดีมาก ยังไม่มีคุณภาพ (เช่น ความสะอาดของชุมชน ความมีชีวิตชีวา มีร้านค้าชุมชน มีความภูมิใจในชุมชน) 3. ชุมชนไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเต็มรูปแบบ 4. ไม่มีการจัดการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม 5. การดำเนินการที่ไม่เป็นระบบ 6. ชุมชนไม่สามารถต่อยอดกิจกรรมของชุมชนสู่ธุรกิจการท่องเที่ยว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสำหรับชุมชน
ปานกลาง	5 – 6	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอยู่ระดับปานกลาง 2. ชุมชนเริ่มรู้จักการพึ่งพาตนเอง 3. เริ่มมีการทำงานอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

		<p>4. ชุมชนได้มีการวางแผนต่อยอดกิจกรรมของชุมชนสู่ธุรกิจการท่องเที่ยวรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสำหรับชุมชน</p> <p>5. มีการจัดการความรู้และถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน</p>
มาก	7 – 8	<p>1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมาก</p> <p>2. ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมาก (เช่น ความสะอาดของชุมชน ความมีชีวิตชีวา มีร้านค้าชุมชนมีความภาคภูมิใจในชุมชน)</p> <p>3. ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้</p> <p>4. มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ</p> <p>5. ชุมชนสามารถต่อยอดกิจกรรมของชุมชนสู่ธุรกิจการท่องเที่ยวรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสำหรับชุมชน</p> <p>6. ชุมชนมีการวางแผนการจัดการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม</p>
มากที่สุด	9 – 10	<p>1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากที่สุด</p> <p>2. ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมากที่สุด (เช่น ความสะอาดของชุมชน ความมีชีวิตชีวา มีร้านค้าชุมชนมีความภาคภูมิใจในชุมชน)</p> <p>3. ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี</p> <p>4. มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ</p> <p>5. ชุมชนสามารถต่อยอดกิจกรรมชุมชนสู่ธุรกิจการท่องเที่ยวรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสำหรับชุมชน</p> <p>6. ชุมชนมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม</p>

2) เปรียบเทียบระดับการพัฒนาในแต่ละมิติ เพื่อแสดงให้เห็นแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงของคุณยี่วิชัยชุมชน โดยใช้ข้อมูลคะแนนที่ได้จากการประเมินโดยใช้เทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต (Bamboo Ladder Technique) จัดอยู่ในลักษณะของ มาตรฐานส่วนลำดับ (Ordinal Scale) ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถจัดลำดับความสูง-ต่ำของระดับการพัฒนาได้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงานของคุณยี่วิชัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การดำเนินงานของคุณยี่วิชัยชุมชนเมืองเพชร จังหวัดเพชรบุรี

คุณยี่วิชัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่ในตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรีจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้อาคารศาลากลางเป็ริยญวัดพลับพลาชัยเป็นที่ตั้ง คุณยี่วิชัยชุมชนนี้เกิดจากการรวมกลุ่มของตัวแทนชุมชนถนนคลองกระแซง ชุมชนตลาดริมน้ำ และชุมชนวัดเกาะ ที่มีความต้องการที่จะอนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมบริเวณย่านเมืองเก่ารวมไปถึงบริเวณแม่น้ำเพชรบุรี ที่มีประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชนในย่านเมืองเพชรบุรี ด้วยวิถีชีวิตเรียบง่ายที่แฝงไปด้วยเสน่ห์

ความมั่งคั่งด้านศิลปวัฒนธรรม บ้านเรือนที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง สัมผัสกับประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชุมชนที่มีเอกลักษณ์

จากความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดตั้งศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่าย อีกทั้งนำองค์ความรู้ไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้ตรงต่อความต้องการของชุมชน เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งสร้างบุคลากรในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากร บริการวิชาการแก่ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ เพื่อสืบสานต่อยอดพื้นที่เรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ และเพื่อให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในรากเหง้าของตนเอง อนุรักษ์ไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนที่ยั่งยืน เกิดความรักความภาคภูมิใจ และสามารถมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

2. การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชร จังหวัดเพชรบุรีอย่างเป็นระบบ โดยผลการประชุมกลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกทั้ง 6 มิติ ดังนี้

2.1 มิติเชิงพื้นที่ชุมชน ชุมชนเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ประกอบด้วยชุมชนวัดเกาะ ชุมชนคลองกระแซง และชุมชนซอยตลาดริมน้ำ เป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายโดยมีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชนมาจนถึงปัจจุบัน มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเนื่องจากในพื้นที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ยังคงสืบสานและส่งต่อไปกับสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ เช่น ศาลาคามวาสี พิพิธภัณฑสถานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช บ้านสะพานมิตร ชัยบัญชาบ้านวาดเวียงไชย วัดพลับพลาชัย วัดเกาะ ศาลเจ้าบ้านป็น ร้านขนมเปี๊ยะ 120 ปี ร้านข้าวแช่แม่อร บ้านขนมครูปราณี เป็นต้น

2.2 มิติด้านเศรษฐกิจ พบว่าในอดีตรายได้ส่วนใหญ่ของชุมชนมาจากการค้าปลีกค้าส่งสินค้าและการจำหน่ายอาหารทั่วไปเช่นเดียวกับชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเมื่อมีการจัดตั้งศูนย์วิจัยชุมชนที่กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้รายได้ของชุมชนมาจากการท่องเที่ยวมากขึ้นและเกิดกิจกรรมต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว ได้แก่ การจำหน่ายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยว โดยสมาชิกในชุมชนที่มีความรู้ร่วมกันทำผลิตภัณฑ์พื้นถิ่น เช่น ขนมตาลห่อใบขี้เหล็ก กาละแม ขนมถ้วย ขนมใส่ไส้ ไอศกรีม เป็นต้น และกิจกรรมการแสดง เช่น การแสดงหนังใหญ่ โขน งานแสดงปฐมนิเทศ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

2.3 มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่าชุมชนมีความโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะการแสดงหนังใหญ่ที่มีการสืบสานวัฒนธรรมการแกะสลักหนังและการแสดงมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และมีบันทึกว่าได้แสดงต่อหน้าพระพักตร์รัชกาลที่ 5 และในปัจจุบันได้มีการแสดงหนังใหญ่และแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไปยังนานาชาติ นอกจากนี้ชุมชนยังมีแผนการแปลหนัง

ใหญ่เป็นภาษาอื่น ๆ ในอนาคต สำหรับประเพณีในชุมชนส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายกับประเพณีทั่วไปของไทย เช่น ทำบุญเข้าพรรษาว่าวเทียมเกวียน งานแข่งเรือยาวแม่น้ำเพชรบุรี เทศกาลกินเจ เป็นต้น โดยชุมชนได้จัดทำปฏิทินชุมชนซึ่งมีรายละเอียดอาหารพื้นถิ่น อาหารตามเทศกาล และประเพณี ในทุกเดือนตลอดทั้งปี

2.4 มิติด้านเทคโนโลยี ระบบเทคโนโลยีในพื้นที่ค่อนข้างสมบูรณ์เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของชุมชนอยู่ในอำเภอเมืองซึ่งมีระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่ครอบคลุม รวมทั้งภายในชุมชนได้จัดทำ QR Code เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในชุมชน นอกจากนี้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น Facebook และ Instagram เป็นต้น

2.5 มิติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและมิติด้านการพึ่งพาตนเอง พบว่าเมื่อมีการจัดตั้งศูนย์วิจัยชุมชนขึ้น ส่งผลให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมากขึ้น เช่น การถ่ายทอดการแสดงหนังใหญ่ การเผยแพร่ประวัติบุคคลสำคัญในชุมชนให้เป็นที่รู้จัก การร่วมกันปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชน นอกจากนี้สมาชิกในชุมชนยังสามารถหารายได้เพิ่มจากการขายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

2.6 มิติด้านด้านกิจกรรมของชุมชนและมิติการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนเมืองเพชรบุรีมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นทุนเดิมของชุมชนเนื่องจากมีสถานที่และประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญมากมาย โดยหลังจากมีการจัดตั้งศูนย์วิจัยชุมชนคณะกรรมการ ได้ร่วมกันใช้ประโยชน์จากศักยภาพดังกล่าวและบูรณาการองค์ความรู้ เกร็ดประวัติบุคคลสำคัญ เรื่องเล่า ประเพณีเพื่อนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งได้สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมทั้งประชาชนในชุมชนและพื้นที่โดยรอบ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนเมืองเพชรบุรีมีความโดดเด่นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนได้เป็นจำนวนมากผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนที่นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม และได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปต่อยอดได้ต่อไป

ภาพที่ 2 QR Code สำหรับสแกนเข้าสู่เพจเฟซบุ๊กของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี

ผลการประเมินและติดตามศูนย์วิจัยชุมชนด้วยเทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต (The Bamboo Ladder Technique) ของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 2 ผลการประเมินและติดตามศูนย์วิจัยชุมชนด้วยเทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต

คะแนนประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง		ผลการประเมิน
ช่วงเวลา	คะแนนเฉลี่ย	
อดีต (พ.ศ. 2566)	4.07	ผลประเมินอยู่ในระดับ “น้อย” ในอดีต ชุมชนยังมีระดับการพัฒนาในภาพรวมค่อนข้างน้อย โดยขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว และยังอยู่เพียงขั้นเริ่มต้นของการวางแผนวงคิดเส้นทางท่องเที่ยว ชุมชนประสบปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานเนื่องจากสมาชิกวัยทำงานย้ายไปทำงานในกรุงเทพฯ แม้จะมีทรัพยากรวัฒนธรรมและสถานที่สำคัญหลายแห่ง รวมถึงการแสดงหนังใหญ่และภูมิปัญญางานปูนปั้น แต่ยังไม่สามารถนำมาพัฒนาหรือต่อยอดเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ปัจจุบัน (พ.ศ. 2568)	7.17	ผลการประเมินอยู่ในระดับ “มาก” โดยชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสูงขึ้นและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น มีระบบการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม และสามารถต่อยอดกิจกรรมสู่ธุรกิจท่องเที่ยว พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีและจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ ส่งผลให้รายได้เพิ่มขึ้นและวัฒนธรรมได้รับการสืบสานอย่างต่อเนื่อง
อนาคต (พ.ศ. 2570)	9.53	ผลประเมินอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ในอนาคต ชุมชนมีแนวโน้มพัฒนาไปสู่การยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวครบวงจร พร้อมทั้งมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หลากหลายและกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ชุมชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองสูงขึ้น มีระบบบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการพัฒนาด้านคมนาคมทางบกและทางน้ำ การวางแผนรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ การขยายการประชาสัมพันธ์ และการแปลการแสดงหนังใหญ่เป็นหลายภาษาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสากลอย่างยั่งยืน

ผลการประเมินศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้วยพบว่าปัจจุบันสมาชิกชุมชนมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินการของศูนย์อยู่ในระดับมาก (7.17) ซึ่งมากกว่าผลการดำเนินงานในอดีต (4.07) และมีความคาดหวังต่อผลการดำเนินงานในอนาคตในระดับมากที่สุด (9.53) ศูนย์วิจัยชุมชนจะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากและหลากหลายขึ้นจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ รวมทั้งมีแนวทางในการรักษา อนุรักษ์ สืบสานประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 3 ไอศกรีมน้ำตาลโตเนด ผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ให้ศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชร

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ มีดังนี้

1. การดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี จากผลการศึกษา พบว่า ศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรีสามารถสร้างบทบาทสำคัญในฐานะ แหล่งเรียนรู้และกลไกกลาง ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน (Chambers, 1997; Osborne, 2006) ผลการดำเนินงานชี้ให้เห็นว่าศูนย์มีส่วนร่วม ดังนี้

1.1 อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะการรักษาและฟื้นฟูงานศิลปะดั้งเดิม เช่น หนังใหญ่เมืองเพชรบุรี พร้อมพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสาธิตให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและเยาวชน ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่และมีชีวิตในชุมชน

1.2 ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยสนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การแสดงหนังใหญ่ งานปูนปั้น และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นถิ่น ส่งผลให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

1.3 สร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งช่วยให้เกิดการบูรณาการด้านกายภาพ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวในพื้นที่ริมแม่น้ำเพชรบุรีอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ผลงานของศูนย์ยังได้รับรางวัลทั้งระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง

2. การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรี การประเมินผลโดยใช้เทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต (Bamboo Ladder Technique) แสดงให้เห็นถึง แนวโน้มการพัฒนาที่ชัดเจนของศูนย์ในมิติต่าง ๆ (Sreewiboon & Virunanon, 2013) ดังนี้

2.1 การพัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชน ค่าเฉลี่ยของการประเมินสูงขึ้นจากอดีต 4.07 ปัจจุบัน 7.17 และคาดการณ์อนาคต 9.53 ซึ่งสะท้อนว่าศูนย์สามารถส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างรายได้เพื่อพึ่งพาตนเองได้จริง

2.2 การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การแสดงหนังใหญ่ งานปฐมนิพนธ์ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นถิ่น ช่วยเพิ่มรายได้แก่ชุมชนและสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการความรู้ท้องถิ่น (Khomchunsri & Dokthaisong, 2019)

2.3 การสร้างความยั่งยืนของชุมชน การรวมองค์ความรู้ท้องถิ่น เทคโนโลยี และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทำให้ศูนย์สามารถสร้างการพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ ทั้งในมิติพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม (Despres & Chauvel, 1999)

สรุปแล้วงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรบุรีสามารถทำหน้าที่เป็น “กลไกกลาง” ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความร่วมมือจากหลายภาคส่วน มาสู่การพัฒนาชุมชนในหลายมิติ ทั้งพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม ในเชิงวัฒนธรรม ศูนย์วิจัยชุมชนมีบทบาทสำคัญในการ อนุรักษ์หนังใหญ่เมืองเพชรบุรี โดยไม่เพียงแต่เก็บรักษาและฟื้นฟูงานศิลปะดั้งเดิม แต่ยังพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสาธิตให้เหมาะกับนักท่องเที่ยวและเยาวชน ส่งผลให้หนังใหญ่ไม่ถูกลืมและยังคงมีชีวิตอยู่ในชุมชน ในด้านการท่องเที่ยว ศูนย์ได้สนับสนุนให้เกิด กิจกรรมการแสดงหนังใหญ่เชิงวัฒนธรรม ซึ่งกลายเป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดแสดงเหล่านี้ยังสร้างรายได้และเสริมความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจชุมชน นอกจากนี้ ผลงานของศูนย์และชุมชนได้รับ รางวัลทั้งระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากการดำเนินงานเพียงลำพัง แต่เป็นผลจากการบูรณาการระหว่างองค์ความรู้ท้องถิ่น เทคโนโลยี และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ศูนย์จึงสามารถสร้างการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน ทั้งในมิติของการอนุรักษ์วัฒนธรรม การสร้างรายได้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การพัฒนาชุมชนเชิงบูรณาการและการพึ่งพาตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำผลการประเมินศูนย์วิจัยชุมชนทั้ง 6 มิติไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์ฯ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

2. ควรใช้เทคนิคบันไดคุณภาพชีวิต (Bamboo Ladder Technique) เป็นเครื่องมือมาตรฐานสำหรับการติดตามและประเมินผลศูนย์วิจัยชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจากสามารถสะท้อนพัฒนาการและศักยภาพของศูนย์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การติดตามและประเมินศูนย์วิจัยชุมชนที่สนับสนุนโครงการ เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร (Creative City of Food) โดยใช้บันไดคุณภาพชีวิตประเมินในหลายมิติ เช่น

2.1 ศักยภาพบุคลากร ประเมินความรู้และทักษะของทีมงานในการพัฒนาอาหารชุมชน

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน วัดระดับความร่วมมือของชุมชนและผู้ประกอบการในโครงการ

2.3 การบริหารจัดการองค์ความรู้ ตรวจสอบระบบการบันทึกและเผยแพร่สูตรอาหารท้องถิ่น หรือนวัตกรรมอาหารชุมชน

3. หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์วิจัยชุมชนในระดับภูมิภาค

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วรรณขยายขอบเขตการวิจัยไปยังศูนย์วิจัยชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการและผลการดำเนินงานในแต่ละภูมิภาค.

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนา “นวัตกรรมชุมชน” (Community Innovators) อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างผู้นำชุมชนที่สามารถนำองค์ความรู้จากศูนย์วิจัยไปขยายผลและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ผู้เขียนขอขอบคุณทุนสนับสนุนจากเครือข่ายวิจัยภูมิภาค: ภาคกลาง รวมถึงข้อมูลและความช่วยเหลือจาก ศูนย์วิจัยเมืองเพชรบุรี อีกทั้งขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และตัวแทนชุมชนในพื้นที่ ที่ได้ให้ข้อมูลแนะนำ และสนับสนุนงานวิจัยนี้ด้วยดีเสมอมา

References

- Chambers, R. (1997). *Whose reality counts? Putting the first last*. London: Intermediate Technology Publications.
- Community Research Center Promotion, Development, and Monitoring Working Group. (2022). *Performance monitoring and evaluation report of the Community Research Center, Regional Research Network: Central Region*. Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Community Research Center Promotion, Development, and Monitoring Working Group. (2023). *Performance monitoring and evaluation report of the Community Research Center, Regional Research Network: Central Region*. Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Despres, C., & Chauvel, D. (1999). Knowledge management (s). *Journal of knowledge Management, 3*(2), 110–123
- Khomchunsri, B., & Dokthaisong, B. (2019). Knowledge management. *Journal of MCU Humanities Review, 5*(1), 89–102.
- Srichan, T., & Kenapoom, S. (2022). Self-reliance of community enterprises. *Multidisciplinary Journal for Development, Phetchaburi Rajabhat University, 12*(2). [Online]. Available: <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/GRAURU/article/view/255356>
- Sreewiboon, S., & Virunanon, P. (2013). Self-reliance strategy to fight against poverty in the community: Using the quality-of-life ladder technique for assessment and development. *Journal of Social Research, 36*(1). [Online]. Available: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socialresearchjournal/article/download/83930/66834>
- Osborne, S. P., Radnor, Z., & Strokosch, K. (2016). Co-production and the co-creation of value in public services: a suitable case for treatment. *Public management review, 18*(5), 639–653.